

ANY III

NÚM. 83

BARCELONA 28 MARS 1890

SETMANARI CATALA

10 CENTIMS lo número

Francesc Marull

EN FERRO-CARRIL

o dia 13 de Juny vaig examinar-me del quart any de medicina, quedant aprovat de totes las assignaturas.

Ab tal motiu, y per celebrar lo *triumfo* formava ja 'l programa de diversions á que volia entregarme durant 'ls tres mesets de festa que 'm quedavan, quan entra un dia... dich mal, era de nit, la dispesera en lo mèu quarto.

¿Ja sab senyoret que he entregat cinch centims per una carta que han dut per vosté?...

Una carta?... vinga; li prenc, li pago y s' en vá.

Ab lo sobrescrit vaig coneixer qu' era dels guetos.

Descloch 'l *naipe* pensant que ab la bona noticia dels exámens serian més expléndits, y ab disgust lleigeixo;

"Fill mèu: Tots contents. Inmediatament posat en camí; volém abrassarte. Lo tèu pare:

Tomás Mayvingas

¡Imposible!... vaig exclamá de moment, impossible deixá en sech á la Pepita, una planxadora que teniam al costat de la escaleta, y ab la qual haviam format la mar de projectes.

Pero una vegada mes seré de cascos, vareig reflexionar sobre la conducta que debía seguir, y la meva conciencia y conveniencia váren aconsellarme la marxa. Lo gueto es vell, y no convé estarhi malament; si, si, demá, al camp de Tarragona.

Dit y fet; estench una *carinyosa* per la Pepita, arreglo la maleta, y al endemá á las cinch, 'm dirigia á la estació.

Prenc bitllet de primera. Per no fersem tan llarga la estona, compro LA TOMASA y entro en la sala d' espera.

Déu minuts faria que me entretenia ab lo periódich, quan sento un róssech á prop mèu.

Also la vista... y... oh!... ah!... acabava d' entrar un tipo de lo més distingit.

Una escencia també distingida s' estenguè per tota la sala

Com més la mirava, més hermosa la trovava.

Vestia elegant trajo de llana molt ajustat, deixant-ne veurer sas correctas formas. Sos cabells róssos com l' or, donavan més rellu á sa ja prou bonica cara.

Anava sola. Aixó 'm doná mes pit per arribar al fi que ja m' havia proposat.

Tocáren la campana, y comensá á sortí gent.

Al aixecarse ella, 'm doná una tan significativa, á la par que provocativa mirada, que mogut com per un resort m' aixeco també llensantme al detrás seu.

Una gentada immensa invadia l' andén lo qual feu que la perdès de vista.

Inutilment lo recorreguí de l' un cap á l' altre, y per perdut ja ho donava, quan, oh, felicitat! la veig treurer 'l cap, de dias d' un reservat.

Ab menos temps del qu' es necessita per escriurho, salvava la distancia que 'ns separava, y pujava en lo seu cotxe.

Se sentiren dos risclets: 'l d' ella y 'l de la máquina. Poch després 'l tren 's posava en moviment.

—Vosté 'm dispensará... la casualitat ha volgut que tingués un ángel per companyia. Tal vegada he comès una imprudencia, que estich prompte á remediar á la primera estació.

Vol callá?... 'm contestá ella ab veu tan dolça com la de una sirena.

—De modo que la meva companyia, no li será desagradable?...

—Molt al contrari, un jove elegant com vosté, fá sempre favor á una senyora que 's veu precisada á viatjar sola.

—Senyora, senyora, vosté 'm confon.

—Dich lo que sento.

—La franquesa y la amabilitat seva 'm posan en lo cas de dirli que per vosté aniria á ..

—Ahont?.....

Una veu: *Hospitalet!*...

—Ja... ja... ja...

—S' en riu... ¿y perquè?... porque jo per vosté he sentit una passió cega al moment de véurerla?... No ho estranyi... vosté no ignora, que hi han personas que al véurelas tan sols per primera vegada, simpatisan y cautivan... tinch que dirli que vosté es una d' ellas, y que porta escrit en son angelical rostre 'l sello de la bondat y noblesa?... Oh!... jo 'm casaria ab vosté per anar á...

—Ahont?...

Altra veu: *Cornellá!*...

—Aixó faria?

—Y mol més... vol saber la causa?... es que necessito véurerla per viurer; es que sens vosté, no puch tenir felicitat, en mitx de totes las felicitats artificials que 'ns rodeijan.

—Pus jo... de cap manera puch ni vull que 's mati... y es que també he sentit per vosté 'l mateix amor que vosté per mí ha sentit.

Al acabar ella las últimas paraulas 's llensá en mos brassos en lo precís y preciós moment que entravam en un túnel.....

Jo estava extassiat y 'm semblava impossible tanta ditxa.

Arrivarem á Molins de Rey.

Ella s' escusá de certa necessitat y baixá.

Tocaren altra volta la campana.

Ella no venia.

¡Quina angunia!

Se sentiren los pitos.

Furiós anava á baixar, pero en lo mateix moment tancaren la porta ab gran estrépit, fentme caurer tan llarch com era, dintre 'l vagó.

Quan poguí aixecarme 'l tren continuava ja sa interrompuda marxa.

Qué fer?

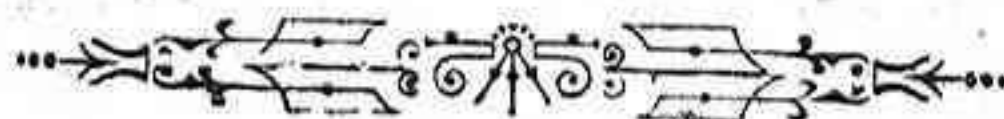
Precís era baixar á la estació més próxima.

Hi arrivarem, baixo, busco la cartera de pell de Russia que contenia 'l passatge junt ab alguns bitllets... y... ¡Horror!... m' havia sigut robada junt ab lo rellotge d' or.

Nota: 'm respectá l' equipatge.

Y LA TOMASA.

R. ROCAVERT.

LO TAPER

DEDICADA ALS TAPERS AMPURDANESOS.

Quan era un bailet encare
me va dí' un día 'l meu pare
á la taula tot dinant:

—Mira, noy, tingas judici,
ja es hora de pendre ofici;
jo, fent taps, t' he anat fent gran.

Pèls qu' hem nat en la pobresa,
lo treball es la riquesa
qu' hem de dar per dot als fills;
treballant lo pá se guanya,
treballant s' honra á la Espanya
y s' apartan molts perills.

Per la mare Catalunya
no es bon fill qui actiu no empunya
l' eyna forta del treball;
qu' aquí fila la pastora
y se mou la llensadora
y se sent lo brand del mall.

Quan 'ls temps eran de guerra,
feu la gent d' aquesta terra
tremolá á tot l' univers;
pro 'l progrés tot ho cambia
y are 'l catalá somnía
ab la industria y lo comers.

Y fa bèl la rahó no falla,
de que sols 'l que trevalla
pot ser lliure y respectat;
com mès va mès se l' estima,
y ningú may li escatima
llòrs qu' ab suhor s' ha conquistat.

De la llar dins lo sant temple
pren de lo teu pare exemple
y lo qu' has de fer, ja ho sabs:

aparta tota juguina
y demá al alsarte, vina
á la fàbrica de taps.—

Aixís devant de ma mare
me va parlar lo meu pare
á la taula tot dinant;
jo 'l vaig creurer, á fe mía,
y tothom desd' aquell día
me va veurer treballant.

Un amich d' ell m' ensenyava
y 'ls carrachs jo 'ls escayrava
sempre mut y ab lo cap baix;
engrescantme en ma taleya;
la ramor que 'l taper feya
juntant l' estuitx ab l' encaix.

Ab dalit sempre fent vía,
al poch temps ja enrodonía
sent l' enveja dels companys;
y, trescant sempre ab desfici,
vaig apendre 'l meu ofici
ab lo curs de molts poch anys.

Allavors, voltat de coves,
y escoltant las cansóns noves
que sólen cantá 'ls fadrins
en la fàbrica, jab quin ayre
de ma fulla en lo bell cayre
rodar feya los trefins!

Ben tranquil passava 'ls días
sobre alfombras de palias
treballant sempre ab dalit,
quan, tot d' una, greu tristesa
vaig sentirne que, ab franquesa,
me donava molt neguit.

De la vila una nineta
ab sa hermosa miradeta
va fletxar mon pobre cor,
y jo, al cap d' una setmana,
tot ballant una sardana
vaig contarli 'l meu amor

Y com que de dí amoretas
ne sabém tant com 'ls poetas
los tapers del Ampurdá,
lo cert fou que á los dos mesos
ja tots dos eram promesos
y mes tart 'ns vam casá.

D' allavors, sens dir mentida,
passém junts aquesta vida
entre riallas y entre plors,
l' amor pur 'ns il-lumina
y si 'ns punxa alguna espina
també á voltas flayrém flors.

Poguent trauer taps del suro,
no m' ha mancat may un duro
per gastar, quan he volgut,
y 'm diu la dona de casa:
—¿Quí 'ns empetará la basa
tenint tú feyna y salut?—

Y es vritat, no m' en amago!
com que may he sigut vago,
may á casa ha faltat pá.
Si un fill, Deu darnos espera,
haig de fer jo de manera
que li agradi 'l treballá.

Quan sabrá llegir y escriurer,
jo l' ensanyaré de viurer
sent honrat y trévallant,
y també, devant sa mare,
li diré 'l que 'm deya 'l pare:
—Jo, fent taps, t' he anat fent gran.

Pèls qu' hem nat en la pobresa
lo treball es la riquesa
qu' hem de dar per dot als fills,
treballant lo pa se guanya,
treballant s' honra á l' Espanya
y s' apartan molts perills.—

FRANCESCH MARULL.

A UNA ENTUSSIASTA MEVA

EPIGRAMA

M' has dit ja varias vegadas
qué tu tens molta afició
en descifrar las xaradas,
sobre tot las que escrich jo.

Y fins vas dirme fa dias
que una jo te 'n dediqués
perque així un recort tindrias
y ab mí pensarias mes.

Creu, nena, que no m' agrada
descontentar á ningú,
mes, per fer eixa xarada
hem d' estar solets jo y tu.

Aixís jo podré fixarme
y guiarme ab mes ajust,
perque t' asseguro, Carme,
que será molt del teu gust:

Y un cop feta, ja veurás
que be m' hauré lluhit jo;
després la descifrarás
y prop d' un any estarás
en trovar la solució.

J. STARAMSA.

DESENGANY

I.

Si en aquest mon al venir
com are 'l 'guès conegút,
molt mes hi hauría viscút
y sense jamay sofrir.

Puig que quan ne va ferir
mon cor, la fera falsía,
ja no passá nit ni dia
ab lo curs de son dolor
fins que al últim quedá mort
de ben curta malaltía.

II,

Per xó quan trovo á n' algú
que sens darse molt fatich
diu que vol ser mon amich
tractantme al moment de tú;
quedo sorprés é insegú
y bó y fent la rialleta
sento encare la sageta
que mon cor deixá glassát,
y ans d' acceptar sa amistat
miro si porta careta.

MUT-XERRAYRE.

EPIGRAMAS

A son amo 'l pastor Mabras,
deya un jorn tot enfadat;

—Jo ab franquesa, estich cansat
de guardar ja tantas cabras
com vos m' heu encomenat.

—¿Que tal lo cólich, Pau Frias..?

deya un jorn en Pep Borrull.

—Hi ha tres nits y quatre dias
que no 'm deixa aclucar l' ull.

Vols jugá ab mí, Rosalía,
me diguè en Pep Mercadé,
y jo li vaig dir;

—A qué,
á la manilla...?

—Perdría
perque no remenas bè.

RUCH NAFRAT.

Queixantse del poch senderi
de son fill, deya en Climent:

—No cregan que sia un nen,
que ja ha entrat al *adulteri*.

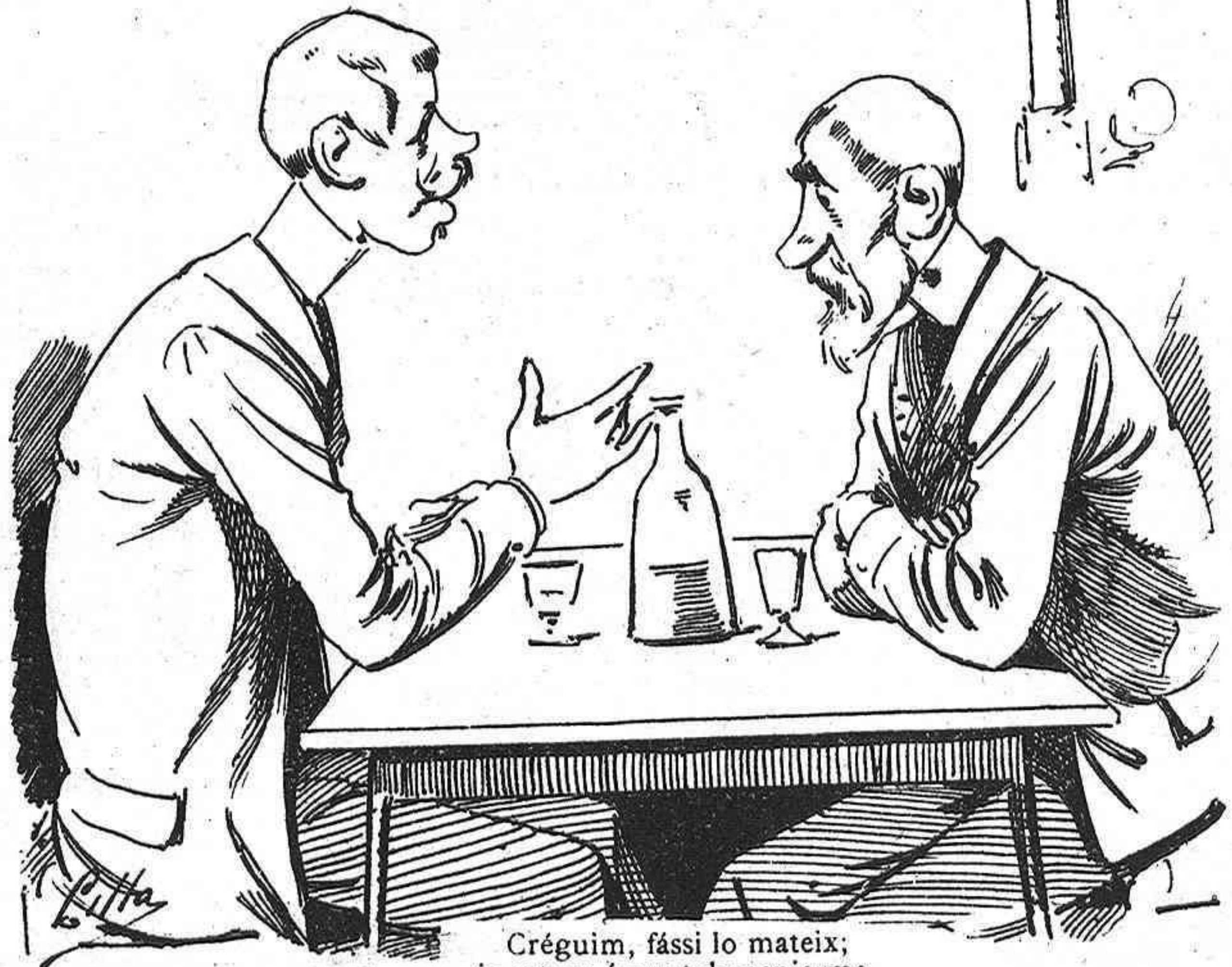
ABEN-YASUNG.

RASSAS INTERMEDIARIAS

Don Jordi Pons y Granell
qu' ab un xich més naix aucell.

RECURSOS

Créguim, fàssi lo mateix;
jo estava á punt de penjar-me,
y d' ensá que vaig casarme
tot lo mon 'm protejeix.

PREPARATIUS

—¡Ay carat, ahont vas Simó ab aquesta palma?

—Mira

l' hi comprada per l' Elvira.

—¿No 'm vas dir que pel palmó cada any que passa delira?—

Avants á n' ell li portavan, avuy ell hi porta als nets; demá 'ls nets, tornats en avis,

hi durán altres nets seus. Y aixó tot passa á la vida, tot rodola y va corrent.

Una que se li podria fer ¡juli!

MES GOMA

Si s'han cregut que no hi ha més gomosos que los que se passeijan per la ciutat dels comtes, ¡no 'n van poch d'errats! aixó seria lo mateix que imaginar-se que sols crian goma los arbres de lo plá de Barcelona.

Es precis que 's convencin de que aquest tipo expecial trepitja també los carrers de nostres poblets: si bè, en honor de la vritat, debém confessar que aquesta altra goma es més aygualida.

Aquest gomós de segona fila, com lo titularém per no confóndrerlo ab los altres, no viu més que á l'ombra del sexo débil; trasplantéulo lluny de las donas y pert tot son caràcter.

Jo m' he passat llargas estonas contemplant en los balls aquestos subjectes y he gosat mirant sas mil estudiadas postures.

Inquiets com lo juhéu errant, los veuriau anar continuament de l' una á l' altre nena; plantarse al devant d' alguna d' ellas dirigint una romántica mirada, muts com una estatua, ó bè vinclarse pera acostarshi més y més y tirarlosi una exclamació vulgar, d' aquellas tan gastadas, pero que á 'n ells los hi sembla de molt bon efecte.

Després, se quedan molt satisfets; completament convensuts de que han caygut en gracia.

Si alguna vegada s' atreueixen á sostenir ab ellas una conversa, no saben intercalar en sas pesadas frases més que paraulas de doble sentit; per élls, lo que en catalá se 'n diu desvergonyiment, es pura galanteria.

La goma de la ciutat se subjecta als capritxos de la moda; la goma de los pobles no segueix altre moda que son capritxo.

Semblan ninots de pintada cartulina, dotats del dó precios de la paraula.

La nena que té la sort d' esser simpática á alguns d' aquestos tipos, ja pot ben dir qu' ha tret la rifa: ensopega ab éll á totas parts, escolta sempre sa veu, fereixen tot' hora los mateixos mots sas orelles y acaba per viciarse en determinada atmósfera.

No sè si mereix las simpatias de vostés lo gomós de la ciutat: de mi puch assegurarlos que lo gomós de poble 'm diverteix; me distreu de veras.

Es tan monótona la vida en las poblacions, son tan escasos los espectacles, que molt sovint 'ns aburriam si no fos que la Providencia sempre previsora, procura fernos viure distrets ab la mateixa varietat de tipos y de caràcters.

Hi ha qui creu que la goma hi es en lo mon de massa: jo opino lo contrari.

La societat seria una trista cosa composta únicament de sers moguts per iguals aspiracions y animats de semblants virtuts y de idéntichs defectes.

L' ayre que 'ns rodeja acabaria ab nostra existencia, si 's quedés reduhit á un tant sols de qualsevol dels gasos que la forman.

Y prou per avuy de goma: sols de parlarne, fins me sento las mans enganxadas.

FRANCESCH MARULL.

LO CARTER DEL POBLE

Sò carter y duch las cartas que á n' al poble dú 'i corréu, y sè lo que diuhen totas, sens obrirlas, com veurèu.

Lo sarrò porto á la espatlla y las cartas á la má, y 'm va dihent tot lo que diuhen la rebuda que se 'm fa.

Si quan entro jo á la casa y l' Ave María dich, van donantme, al dar la carta, los cinch céntims ab fatich: —Malol penso; aixó es que temen que una mala nova 'ls duch;— y me 'n vaig sens dir paraula perque no 'm tingan per ruch

Si quan entro jo á n' al poble, entre testos de clavells veig la cara bonicoya d' una noya que du anells, y, al mirar que arribo, baixa y, sonrihent, la carta reb: —¡Vaja, dich, una doncella que desitxa un sant Joseph.—

Si al ser jo á la rectoria lo rectò 'm reb ab recel y la carta 'm pren depressa, jo de tonto no 'n tinch pel. ¡Pren la carta, se l' amaga y se 'n va á llegirla á dins!... —¡Vaja! dich, són las noticias que li donan los carlins.—

Si quan jo entrego la carta, ab lo sobre signant dol me la reb ab alegría un que sempre fa 'l mussol, y en lloch de donar cinch céntims de content me 'n dona déu: —¡Vaja, dich, s' ha mort son oncle y li escriuhen que 'l fa hereu.—

Si una altra carta endolada, que no sè de qui déu ser, me la reben á la porta un marit y sa muller, y, al pagármela, ella plora y ell se 'n riu, mirantme á mí, —¡Vaja! dich, s' ha mort la sogra d' aquest qu' ara riu així.—

Si al doná al apotecari, que diuhen qu' es usurer, una carta, ell ni sols la obra y 'n fa micas del paper, y ni 'ls cinch céntims me dona ab cor desapiadat; —¡Vaja! dich, aixó es un pobre que demana caritat.—

Aixís viudas y doncellas y fadrins festejadors tots me diuhen, sense dirmho, goigs y penas y dolors.

Sò carter y duch las cartas que á n' al poble du 'l corréu, y sè lo que diuhen totas sens obrirlas, com veyéu.

FULANO DE TAL.

RAMS!

I.

Quan l' Antonet era noy,
¡que n' estava de cofoy
per lo diumenjè de Rams!
¡Que 'n movia de gatsara
quan li comprava 'l seu pare
un llorer de dotse pams!

Portarlo apenas podia,
pero ell, aixó volia
per da enveja á los demès
xicots, l' arbre 's carregava
y del pès no 's adonava;
¿qu' es lo pès, quan no 's fa 'l pès?

Ab altres companys, al Pi
anavan á benehí
lo ram, y també á cridá
ab verdadera expansió:
«¡Lo gall de la Passió!
¡jobriu que volém entrá!»

Un cop llest, suhant com un asa,
l' Antonet tornava á casa
ab lo ram tot desfullat,
lo qual al balcó 's lligava
y 'l poch llorer que restava
servia per fé estufat!

II.

L' Antonet noy, se feu home
y habent vist á la Coloma,
nineta de molt reclam,
sentint de l' amor l' aresta,
va regalarli una festa,
de rosas un flayrós ram.

Gracias á semblant finesa,
fou la noya sa promesa
y ell, agraht de tot cor,
li enviava á totas horas
rams de flors embaumadoras
com tendre mostra d' amor.

Per fi un día van casarse
y al acte de despullarse
en la venturosa nit,
feu, porque 'l gust no reculi,
ab lo ram de núvia, ¡Juli!
y 'l penjá 'l capsal del llit.

Passá la lluna de mel
y va vindre la de fel;
(que 's lley que tothom ja sab).
Y la Coloma coqueta,
fent ab un tinent brometa,
de l' Antón enramá 'l cap!

III.

¡Pobre Antón! pobre Antonet!
Al saberho quedá fret;
no se 'n sabia avení.
¿Ella traidora? ¿ella falsa?
aixó 'l mata, aixó 'l trasbalsa
y ennuvola son magí.

Ab los rams sempre pensava
qu' un temps ell li regalava
y recordant aquest goig,
may del cervèll se la treya
y tothom sentintlo deya:
que tenia un ram de boig.

Buscant ab l' olvit ajuda,
va donarse á la beguda;
¡quin consol es lo porró!
y fent ab la mona 'l terna,
lo ram de tota taberna
era 'l ram de sa passió.

Tant y tant va alsar la bota,
que una tarde, com granota
rebená de beurer mam.
Y un que al carrer va trobarlo
mort, digué, un cop va mirarlo:
¡L' Antón ja ha plegat lo ram!

JOSEPH M.ª CODOLosa.

CONFESSIÓ

D' una llántia á la claror
y al pèu d' un confessorari,
agenollat un minyo
se confessá ab lo vicari,

Quan ja s' anava á explicá,
de moment quedá indecís;
mes notantho 'l capellá
ab dols accent digué aixís:

—Diguemho tot sense por
tal com lo teu cor ho sent,
puig al dirho á un confessor
es igual que dirho al vent.

—Pare, no tinch cap pecat;
tinch lo conciencia ben neta.

—Vaja... digam la vritat,
¿no estimas á cap nineta?

—Si, una de molt aixerida.

—Veyam ¿com se diu?

—¿L' estimas?

—Tomasa. —Mes que ma vida.

¡Si es la alegría de casa!

—¿A casa dius que la tens?
Donchs los teus pares que hi diuhen?

—¿Mos pares? n' están contents
y hasta vegadas hi riuhen...

—¡Y aixó permeten tos pares!...,
(digué ab rábia 'l capellá.)

¡Vaja unas formas mes raras
que gastan per educá!

—Aixó no es rés, pare mèu
—Qué no es res dius? ¡condemnat!

¡No tens pas perdó de Deu!

¡Apartat del meu costat!

¡Apartat... ser ordinari!

Al sentir lo jove aixó
s' aixeca del confessorari
y aixís diu al confessor:

—Ja veig d' aquest cop d' espasa
que vosté 'm dona, 'l motiu,
no es cap dona; LA TOMASA
es un periódich festiu.

ROSSENDO PONS.

QUENTOS

Llissó de doctrina.

Un capellá va preguntar á un
xaval:

—¿Com está Deu en lo cel?

Y ell va contestar:

—Perfectament.

A casa 'l barber.

—¿Tallá 'l cabell?

—No, afeytarme, pero... li tinch
d' advertir una cosa.

—Digui.

—Té de deixarme 'l bigoti.

—No podré servirlo.

—¡Ay ay! ¿per que?

—Home, molt senzill; ¿no veu
que jo no 'n tinch?

Entre dos guindillas.

—¿Por qué llevas salva-reloj?

—Hombre... Porque no me lo pis-
pin.

D. BARRINA.

—Pero ese Codolosa quién és?
 —Jo crech qu' es un capellá, germá d' ella... ó pare,
 que fa versos.

Se'n escrit ab molt salero,
 no li regateijo la sal;
 per astich hasta aqui dalt
 de Memorias d' un Bolero.

—Fés com ella... deixat posar
 to pá á las mans.
 —LA TOMASA 'm fa pòr.
 (La vella) Per mi no quedis.
 —No es vosté qui m' ha de salvar.

Los tres de la baylarina.

—D' un poeta fas cás arar
 —Perqué retréu á la mare.

Quan se cansi de ballá
 pels teatros, aquest senyó
 un piset li parará.

NOSTRE RETRATO

Ab lo present número publicuem lo retrato del jove poeta ampurdanés senyor Marull, natural de Palamós, entussiasta cultivador de la literatura catalana y llorejat en molts certámens.

La firma de nostre assíduo colaborador, ha figurat dignament en molts publicacions de nostra terra.

Teatros

PRINCIPAL.—Baix la direcció del mestre Caballero, han comensat los ensaigs de la obra de gran espectacle, *España* dels senyors Palencia y Caballero, autors de la lletra y música respectivament.

S' ha contractat com á director coreogràfic y autor dels balls que adornarán la obra, lo reputat mestre Sr. Estrella.

LICEO.—Ab la 61.ª representació del ball *Messalina* tingué lloch lo despido de la companyia coreogràfica, veientse per tal motiu lo gran teatro completament plé, ansiós de demostrar á tots los artistes y en particular á la primera pareja Rossi-Spadalino las simpatias que han sabut captarse y lo sentiment de veurer son despido.

En efecte després del *paso á dos* ballat ab sens igual donayre, foren presentats a la simpáica baylarina, preciosos y elegants rams de flors.

No s' dongueren encar per satisfets los... *amateurs* sino que l' esperaren á la porta del escenari y ab deliri masculino l' acompanyaren á son domicili aplaudintla en son transcurs.

La série de concerts dirigits pel eminent mestre Goula comensaren lo dimars passat. En lo próxim número ne parlarém.

Per la temporada de primavera han sigut contractats Borghi Mamo, Kupfer-Berger, Borelli, Garagnani, Rolutti y Borlinato, los tenors Aramburo, Moretti, y Salto, barítonos Laban y Seguin y 'ls baixos Rossi y Vidal, que junts ab la direcció del eminent mestre Goula, no sens ranó podém dar la enhorabona als filarmónichs, per lo notable conjunt que ha pogut combinar l' inteligent senyor Bernis.

ROMEA.—Del drama del senyor Renom ne parlem en la secció de campanadas. Lo *Judas* segueix fent la delicia del públich y empresa y se preparan pera estrenarse dos obras catalanas y «*La bofetada*» que ab tant éxit se posá en escena en el Espanyol de Madrid.

NOVEDATS.—BENEFICI DE LA DUSE. Ab un plé á vessar tingué lloch dijous últim lo benefici de la eminent actriu, habent escullit la *Fernanda* de Sardou en la que ab la interpretació de la enamorada y després venjativa Clotilde, tingué ocasió de aquilatar son merit artístich, brillant en lo segon acte ab arrebatos de passió inimitables. La frasse de *Tutto ha finitto* es impossible diria mes bè. En lo tercer acte quan Pomerol (Sr. Andó) li arrebatava la carta, ratllá en lo sublim, obtenint una ovació y sent aplaudida ab verdader deliri.

Al final del acte y entremij de una pluja de flors y llover, li foren presentats artístichs y valiosos regalos, descollant un pergami de plata y or ab atributs del art y una inscripció en los llassos que deya: *A la primera actriz del mundo Eleonora Duse*, don José de la Calle.

Satisfeta pot quedar de las justas mostrats de simpatia y admiració que rebé de nostre públich.

Dissapte se representa L' *Abbadessa di Jouarre* drama de E. Renan que es irrepresentable per la falta d' acció y per ser assumpto sumament immoral. Ademés sufrí una cantitat de mutilacions que deixaren lo poch interés de la obra completament nulo.

En la excusió se distingiren la senyora Duse en la protagonista, sent molt ben acompanyada per lo senyor Andó.

Respecte á la *Denise* que 'ns representá la senyora Duse, se pot dir la consabuda frasse de que: la última es la milló. Tal fou l' efecte que 'ns feu lo desempenyo que doná á la protagonista.

Aquell abatiment que li observarem en los dos primers actes, 'ns creyam qu' era degut á que la importunava la enfermetat que l' atligeix, pero vingué lo tercer acte y ab la escena que declara tot son passat al conde (Sr. Andó) vejerem realment expressada la situació de la actriu aixís com lo ro-

sech que per espay de quatre anys la está corsecant, á causa de sa falta. En aqueixa escena se remontá á una altura fins avuy no vista en lo teatro. Difícilment lo senyor Dumas trovara altra interprete mes liel.

Molt bé lo senyor Andó, aixís com també lo senyor Mazzanti que dongué mostrats de ser un consumat actor. La senyora Giannini, molt discreta, si bé per sa cara ningú diria ser la mare de Fernando.

GAYARRE.—Lo divendres passat ab lo Valentin del *Faust* debuta en la escena lirica lo barítono senyor Rovira sent frenéticament aplaudit en lo segon y quart acte per sa veu potenta y ben timbrada encar que un xich desigual en los aguts. Si persevera en los estudis y no s' enorgulleix de son bon éxit li augurém un brillant porvenir. Molt bé la senyoreta Huguet y los senyors Tromben y Villani.

També s' ha reproduhit la atortunada *Cármén* ab lo mateix éxit d' anteriors representacions y la colossal ópera de Meyerbeer: *Gli Ugonotti*, que per son perfecte desempenyo per part de las senyoras Ferreti y Huguet y senyors Tromben y Villani, ha sigut l' éxit de la temporada.

Dissapte passat tingué lloch lo benefici de la senyora Ferreti que á pesar del poch temps que está entre nosaltres, ha sapigut captarse grans simpatias. Per tal motiu se representa *Il barbiere di Siviglia* sent molt aplaudida la beneficiada en la interpretació de la Rosina tant en la *cavatina* com en la lliadó de la música en hont canta lo bolero de *I vespri siciliani*, tenintlo de repetir per acallar los aplausos del públich. La senyora Ferreti fou obsequiada per la Empresa y admiradors ab valiosos regalos y la consabuda pluja de flors y llover.

Lo senyor Sotorra se mostrá algo insegur en la part de Conde de Almaviva. Molt bé lo senyor Ventura en lo Figaro y Villani R. en la de D. Basilio. Lo caricato senyor Fiorini, bé com sempre, al igual que lo senyor Subeyas Bach en la direcció de la orquesta.

Lo tenor senyor Bertran per son benefici dongué la consabuda *Cármén* obtenint aplausos los artistes y alguns regalos lo beneficiat.

Se preparan los beneficis dels senyors Tromben y Villani (R.) ab *Gli Ugonotti* y *Roberto il diavolo* respectivament.

CATALUNYA.—En la última setmana la senyoreta Campos ha representat la *Niña Pancha* pero á causa de sa poca estensió de veu no pogué lliurarse com en otras obras. Ab tot, se feu aplaudir, distingintse en lo tipo de cigarrera. Molt bé la senyora Guerra y senyor Palmada.

Dissapte se representá la sarzueleta favorita de la senyora Martínez, titulada: *Chateau Margaux* ab un plé á reventar.

Es tal la primorosa excusió que la senyora Martínez dona a la Angelita que avuy dia no sabem altra tiple que la pugui sols igualar. No es possible una interpretació més propia. Verdaderament ni 'ls autors concebiren més, ni 'l mateix fabricant del licor podia esperar tant, com á propaganda del seu alegre licor. Al final de la obra la dita senyora Martínez obtingué una verdadera ovació que ha anat en crescendo en representacions posteriors.

L' acompanyan molt bè la senyora Guerra y los senyors Manso, Palmada y Colás.

S' está activant la sarzuela de gran espectacle, *La cruz blanca*.

TIVOLI.—Com sempre *Cármén* y *Sobrinos* ab petitas variacions per haberse executat varis beneficis logrant molts bons resultats.

CALVO-VICO.—Molt acertada estigué la Empresa ab l' ajust del reputat actor senyor Riutort, pus ab la interpretació del rey don Pedro de *El Zapatero y el Rey* sigué frequentment aplaudit per la numerosa concurrencia.

Los demés artistes l' acompanyaren regularment. Maguicas entradas ha proporcionat la obra sacra *La Passió* obtenint molts aplausos lo senyor Riutort y demés artistes logrant fer *conmoure* á los concurrents, y concurrentas en particular.

CIRCO ALEGRIA.—Durant la última setmana s' ha representat la tant aplaudida parodia de la ópera *Ernani* titulada: *El suicidio de Alejo* en la que la senyora Rodriguez estigué acertada en lo personatge que li esta confiat.

La secundaren molt bè los senyors Torino y Roca.

Lo juguete lirich: *Ni á tres tirones ó el canario más sonoro* creyém que no fara carrera. Llastima de ensaijos.

Pera avuy está anunciada la reaparició de la tiple cómica senyoreta Montes, completament restablerta de sa indisposició que per tant temps l' ha tinguda privada de treballar. Celebrarem que pugui demostrar ser justa la fama de que vingué precedida.

UN CÒMIC RETIRAT.

CURRIDOS Y CURRIDAS

—Es jove y molt aixerit;
es cert que 'm costa algun quarto,...
—Jo també... perquè negarho?
mantich y li pago 'l quarto
á un senyor molt distinjit.

—M' pot dá un duro?
—(Ja es meva).
No un; te 'n daré un parell.
—(Ara 'ls portaré á n' aquell.)
Que l' estimo, senyó Esteva!

Que pillo sochl... La Juaní
m' espera á la «Font trovada,»
y á la dona l' he deixada
á casa ab lo seu cusí.

Segons lo *Cronista* de Jerez de la Frontera va desaparèixer de la nit a la matí de la companyia de sarsuela qu'actuava en lo teatro Principal, la tiple còmica senyora Dorinda Rodríguez, veyentse la empresa per tal motiu en la impossibilitat de continuar las representacions, donant per consegüent terminada la temporada.

La causa d'aquest despidó a la francesa se creu ser motivada per haver acceptat la senyora Rodríguez la contracta que li feu la empresa de nostre Circo Alegria.

A Ciudad Real atravessava fa pòchs dias la via férrea una nena de deu anys que va quedá presa per un dels talons de las botinas entre los rails a temps que baixava lo tren misto de Badajoz.

Veyent qu'eran inútils quants esforços 's feyan per treure a la nena d'aquell gran perill, lo seu pare, donant mostrás d'una gran serenitat va descordar la botina de la nena y la va poguer arrancar d'aquell lloch en lo precís moment que la locomotora passava no deixant casi ni rastre del calsat de la pobre criatura.

Com no es la primera vegada que casos per l'istil han causat la mort d'algún infelís, recomaném molt cuidado especialment en los desvíos en hont la estructura dels rails facilita aquestos percances.

Ja sabém que á mida que l'ajuntament vagi entregant quartos, lo ram de guerra anirá entregant porcions de las Dressanas.

Si no sapiguéssim que lo nostre Municipi te crèdit per tot arréu, aixó 'ns faria sospitar que no es vritat.

Que ja ha cobrat 'n Wohlguemuth?

Lo drama *De eslabón en eslabón*, estrenat la nit del dilluns en lo Teatro Romea pera benefici del actor Sr. Valls, obtingué un éxit complet á pesar dels pòchs ensajos que portava; son autor Sr. Renom fou cridat ab insistència en escena per la numerosa y distingida concurrència qu'omplia la sala.

Lo beneficiat rebé magnífichs y valiosos regalos de sos admiradors y amichs.

En la execució del drama se distingiren especialment los senyors Bonaplata y Borrás.

Ha mort lo intel·ligent guardia municipal Apolonio Sánchez.

Los mossegas están de enhorabona; era un llebrer molt fi de nas que portava los conills á cau.

Vaja... per molts anys!

Han notat nostres lectors lo que s'arriva á robar avuy dia en aquesta benehida terra?

Al menos nosaltres no recordém cosa igual; robos en administracions; robos en quadrilla, robos en iglesias; robos en las carreteras; robos en los terrats, en los carrers, en fi... la mar.

Ara si que podria repetir ab més rahó que may, lo célebre O'Donnell: *España es un presidio suelto*.

Veyám si un dia al arribar á casa 'ns trovarém sense calsetets...

Tot podria ser.

Han entrat á formar part de la Redacció de *La Unión Artística* los distingits escriptors D. Alfonso Bernadés y D. E. Montesinos fill. Lo senyor D. Abelardo Arias queda com administrador del referit periódich.

Sabém que 's prenen fer algunas melloras en dita publicació.

L'arcalde de Marchena ha posat la proa á *La Juventut liberal* periódich que 's publica en aquella localitat, pero s'ort que 's redactors de dit setmanari son bons diestros y están toorejant las continuas denuncias d'aquell Moctezuma.

Duro!... y si convé, banderillas.
De foch!

*
**

Lo *Federal* de Reus ha tingut també en pòchs dias dugas denuncias.

'S coneix que aixó de denunciar dona poca feyna.

Total es fer alguna planxa.

Pero, qui no té....

Qu'acabi la frasse qui vulga.

Molt 'ns alegrarém que las denuncias de nostres abdós estimats colegas no tinguin consecuencias.

Proximament veurá la llum en Banyolas un setmanari catalá titolat *La Baylarina*.

Nos en alegrém molt.

Pero... ja es catalá aquest titol?

Ey!... Dispensin la batxilleria.

Fa poch qu'un periódich va fernes sapiguer lo que menjava l'Emperador de Russia; ara un altra 'ns diu lo que menja lo d'Alemania.

No, ja son noticias de sensació aquestas...

Lo periódich aludit deu tenir grans aficions *cul y naris*.

Sembla que pera lo primer dia del próxim més de Maig s' prepara una *huelga* universal pera fixar en vuit las horas del treball.

No creyem que hi sigan compresos molts dels oficials de las oficinas del Estat y municipals, pus aquestas, ben mirat, ja no las trevallen.

Y fan bé.

En *Manolo* sembla que no contesta á las indirectas del senyor Ciaret.

Es lo sistema de molts; ab l'escusa de que no 'n fan cas, reben las pilotas sense tomarlas; á nostre modo de veurer es questió no més de tenir la cara molt groxuda.

La producció anyal del petroli es de 9 millons de metros cúbichs.

La regió de Bakú dona 1.900,900 metros; Galitzia 116,000 y Birmania 32,000, y lo Canada 112,000

La conca del riu Mackenzia es considerada com la regió petrolista més potenta del globo pero está molt distant de tota via férrea pera poder explotar sa riquesa.

No sabém si déu ser la mala calitat del gas ó qué, pero lo carrer de la Princesa, entrada la nit, sembla un carrer d'un dels nostres poblats.

Lo diumenje principalmenten que falta la ajuda dels llums dels establiments s'ha d'anar ab cuidado de no topat de cap ab la poca gent que hi circula.

Qu'hem de fer?

Un altre comunicat d'agravis?

Sembla que la desaparició del gran compositor Monsieur de Saint Saens comensa á preocupar als seus amichs.

Y aixó que va desaparèixer sol.

Aquí no desapareix ningú sol.

En pòchs dias hi ha hagut varios robos en aquesta provincia de los que n'han sigut víctimas los pobres carreters.

Rés... tornarém á cantar alló:

*Pero, y los civiles,
para qué son?*

Lo govern portugués ha suplicat als africanistas Serpa Pintó y Cardoro que en la actualitat 's trovan en Nápoli, que si tornan á Portugal ho fassin d'incognit, per no dar lloch á manifestacions hostils á Inglaterra.

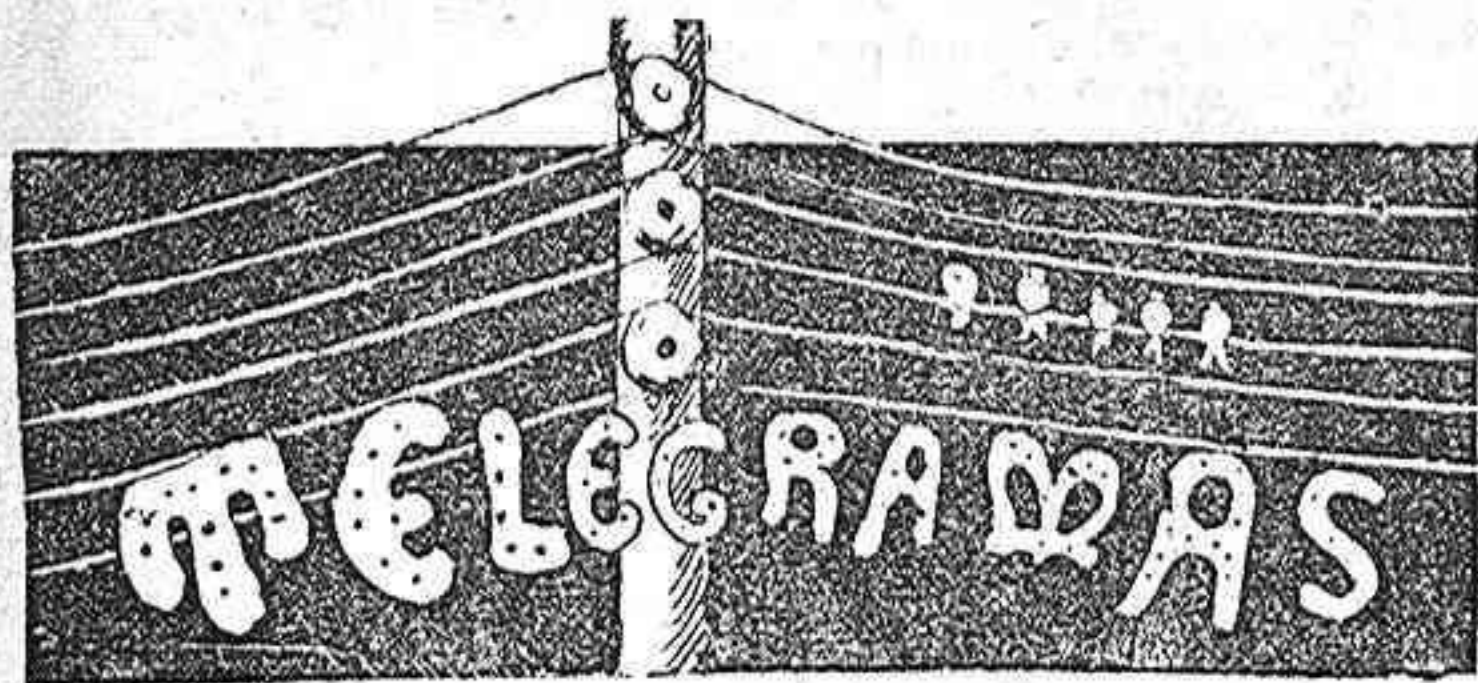
Rés... no vol que fassin enfadar á la promesa.

Y á quants estém de *pididos*?

Y d'unió ibérica?

BIBLIOGRAFIA.—Hem rebut lo tomo quart de la *Biblioteca del siglo XIX* que conté la notable obra de Lamartine, titulada: *Abelardo y Eloisa*.

Dada la importancia de la obra y l'èxit obtingut en los anteriors tomos creyém que prompte quedarà agotada la edició tenint en compte ademés que lo preu es sols de: dos rals en tota Espanya.

Reus, 25, 6 25 tarde.—Túnel Argentera! Espectáculo estupendo! Hachas encendidas! Fango interminable! Pozos chorreantes! Herramientas metal! Hormigas! ne-grura! Ataque de tabiques! Ruido piquetas! Viva España... ¡¡¡Monjuich!!! .. Ah! Eh! Ih! Oh! Uh!

Reus 25, 6 25 1/2 id.—Lo viatge ha resultat pintoresch y fantástich, sobre tot lo buffet.

Las obras honran als ingenyers; l' esmorsar servit per lo fondista Sr. Baqué, ha sigut esplendit.

S'ha tret una vista fotogràfica del esmorsar digo: del grupo d' expedicionaris.

GORRAS.

Málaga 26, 4 tarde.—La terra ha oscilat de tres á nou segons y s' han sentit sorolls subterani. La trepidació ha coincidit ab la noticia dels 14 millons de duros.

'S tem qu' hasta la terra s' hagi horroritzat.

BÚSCALS.

Cádiz 26, 5 id.—Lo Peral segueix sens novetat. Abiat 's tornarà á parlar de probas.

POBLEPAGANO.

GALERIA DE CELEBRITATS

10 CENTIMS RETRATO

Figuran ja en aquesta celebrada galeria de retratos sobre Cartulina deguts al llapis del dibuixant especialista en aquest género Sr. Punt suspenssius, una escullida colecció en la que hi constan, entre altres las personalitats artísticas E. Mendoza Tenorio, F. Soler de Ros, J. Guerra, C. Parreño, Y. Llorens, D. Perlá, C. Martinez, L. Fons de Calvera, A. Vico, T. Edison, Y. Peral, J. Gayarre, F. Uetam, E. Laban, E. Planas, M. Matorrodona, J. Garcia Parreño, F. Soler, T. Bonaplata, B. Galofre, F. Urgellés, A. Soler, H. Goula, T. Boró, Amadeo, F. Fuentes, M. Gambardella, E. Leonardi, D. Garcia, Ll. Campos, Ll. Albert, A. Rossi, E. Duse, F. Maciá, F. Marull, etc.

CORRESPONDENCIA

Anirá: Joseph C. Ventura, Joseph Barbany, R. Rocavert, E. Sunyé, S. López, L. C. Gallicó, J. T. R.

Algo de Ll. Millá, S. Fàbregas Casanovas, Pedro Boladeres, M. Enulap, Joanet Cots, Allec J. Vilageliu, Rapa-velas, M. Sansar y C.ª, J. Fivaller, Sacas, V. Tesrub, Pradell et Arias, P. Alas.

Millá: Si es bó, tot s' admét -- Gestus II: Anirá algo. ¿Vol fer lo favor de fer la lletra més clara? -- G. Raresa: Anirá ¿Vol fer lo mateix que demano al senyor Gestus II? -- F. Garcia: No estranvi rés; las cosas devegadas venen cargoladas. -- Ali-Bey: Al llegir lo titol: **Y** ha providencia... Notiho bè: **Y** ha providencia, y veurer després aquella munió de versos. m' ha caigut lo paper de la mà y ha anat al oove.

Roig y Cordomí: Anirá. Ja mirarém lo que 'ns demana. -- Dolors Mont: Anirá Ja sortirà; no s' apuri. -- Joseph Yag: Si li vàrem dir, ja arribarà l' hora. Lo d' avuy no 'ns agrada.

J. Pi: Lo que enviti per lo nostre periòlich ha de ser catalá. -- P. P. Conforme: Vosté podrà volguer titularse «C. nforme» pero los seus treballs resultan inútils.

S' han rebut 23 treballs més fin lo 25 inclussiu que no 'ns serveixen.

CORRESPONDENCIA ADMINISTRATIVA.

Q. Viñas: No estranyi no rebí lo periòlich. Lo no recullirse recibos de suscripció ne te la culpa.

J. M. é H. Montblanch: Rebuda la lletreta y remesats los dos números que demana -- N. C. P. Calonge: Escolti, ¿que 's aprop de Bàbia lo seu poble? Ho dihém porque vosté reb los paquets 8 dias després y nosaltres encar no hem rebut 'l que vosté diu que ha enviat.

-- F. de A. Martí: Rebuda sa lletreta -- F. R. Manresa: Remés lo que 'ns demana y conformes. -- M. J. Cartagena: Dispensi, te molta rahó; queda abonat fins al Abril. -- P. A. S. Hipólit: Li hem remés segona vegada son pe lido pero consti no fou descuit nostre. -- J. M. Tarragona: Remesat tot lo que demana. -- F. M. Palamós: Id., id. -- J. A. Sabadell: Rebut lo import. Queda abonat fins lo Juny inclussiu. -- J. R. Arenys de Munt: Conforme

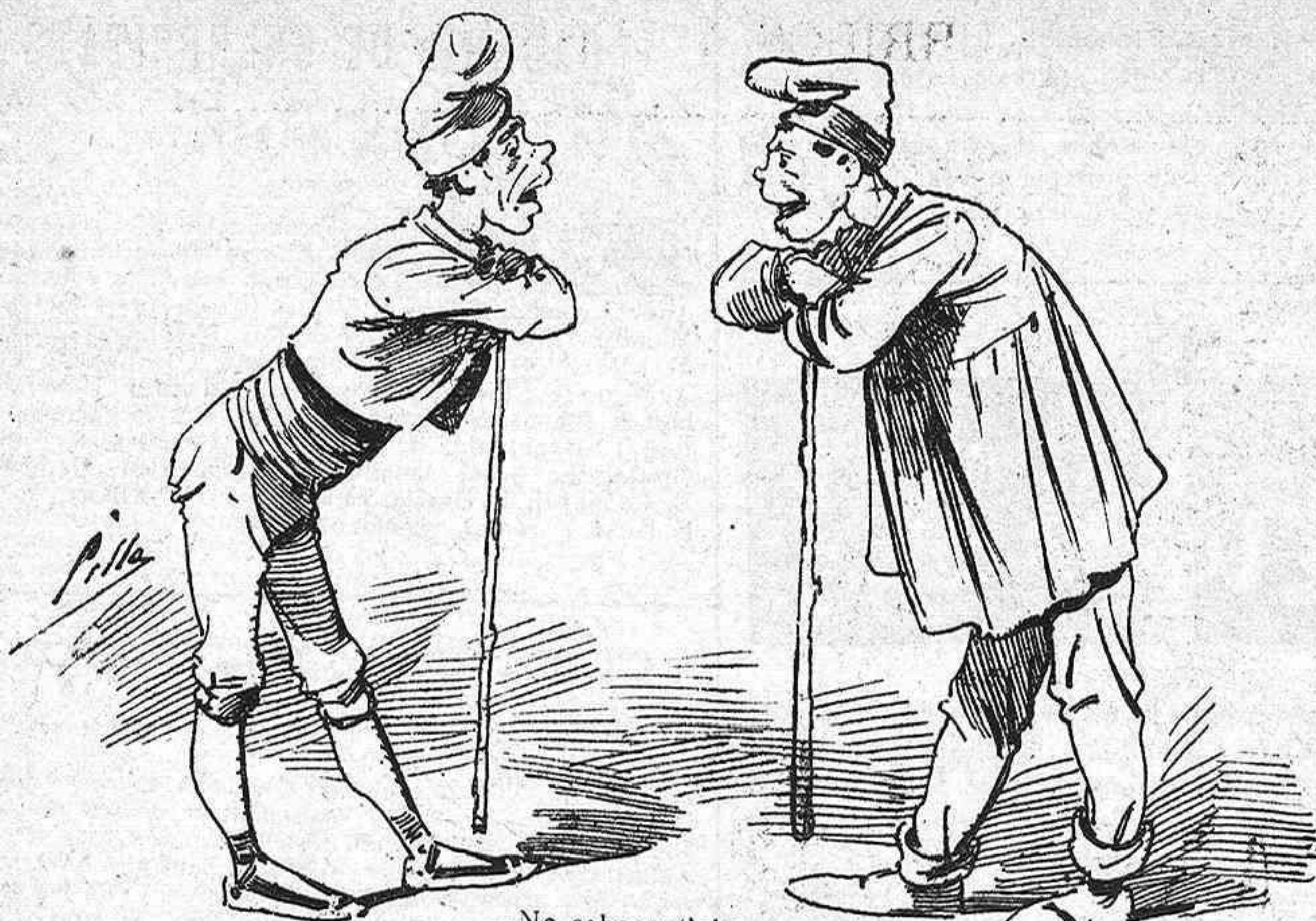
QUADRO D' HONOR

Llista de Srs. Corresponsals que fan lo *sort* á realissar sos deutes en la administració de LA TOMASA.

JULIÀ RODRIGUEZ	Kiosco de la Universitat. . .	MADRID.
IGNACI GUEROLA.	« de la Estació.	VALENCIA.
JOAN RUIZ.	Cobrador de contribucions. .	VALLS.—Lo recomaném á l' Hisenda per la primera vacant de Cuba.
LLORENS ALONSO.	Kiosco de la Estació.	LLEYDA.
JOSEPH M.ª CANTOS.		PALMA DE MALLORCA.
ROSA ROIG.		FIGUERAS.

Seguirá.

ENTRE CARRETERS

—No sabs qu'altre cop, Albert, m' han robat?

—De bó?

—De cert;

y ja va per dos vegadas.

—Donchs jo, tres... y m' han omplert la cara de bofetadas.

SECCIÓ DE TRENCA-CLOSCAS

XARADA

Tersa, es nota musical igualment que la primera, y 'ls barcos en general tenen dos-invers, tercera; y en fi la total serveix per guia de 'ls mariners.

RAPA-VELAS.

XARADA-PERDUA

Desde 'l carrer del dos á la plassa de Sta. Ana, s' ha perdut un mocadó de Dos-tres y se suplica al qui l' hagi trovat lo porti á casa D.ª Total Carrasco que 's una senyora que Hu-tres de grassa. Además de darli las gracias se li gratificará. Gegans 5, 3.º

N. N.

CONVERSA

—Miri, tía Magdalena, si demá podré marxar en lo tren á Cartagena per' quell assuntó arreglar

—¿Y ab qui has pensat anarhi? Ab lo fill del Sr. Roch?

—No, senyora, no, ab un altre. que al carrer li he dit fá poch.

PEDRO BOLADERES:

LOGOGRIFO NUMERICH

- 1 2 3 4 5 6.—Nom d' home.
- 1 4 2 3 2.—Nom de dona.
- 3 5 6 2.—Nom de dona.
- 1 5 4.—Verdura.
- 1 2.—Consonant.
- 6.— Id.

PLUMERO DE LA BLEDA.

ANAGRAMA

Me regalá ahir en Total, noy gran del senyor Cabot, un molt gran y hermós tot ab tot de pluma y molt tall.

M. EMULAP.

TERS DE SÍLABAS

Primera ratlla vertical y horisontal: Carrer de Barcelona.—Segona: Nom de dona en diminutiu.—Tercera: Ciutat de la provincia de Barcelona.

FLUVIÁ Y CASALS.

TRENCA - CAPS

¡Era ta sort!

Formar ab aquestas lletras degudament combinadas lo titol d' un drama catalá.

J. FIVALLER.

GEROGLIFICH

X
+X+X
LAA
BELEN
PI

JUAN Y CLOTILD

SOLUCIONS

LO INSERTAT EN LO NÚMERO ANTERIOR

- Xarada.—Plá-ta-no.
- Endevinalla.—Dent.
- Trenca-caps.—Roca-Pi-Tallers.
- Aritmografia.—Romania.
- Logogrifo numérich.—Fusteria.
- Enigma.— Blasa

ELisa

CLara

ELeNa

MóniCa

RamirA

Geroglifich.—Per capsas los capsés.

LA TOMASA

PERIÓDICH FESTIU, IL-LUSTRAT Y LITERARI
Preus de suscripció:

- Espanya y Portugal, trimestre. 1'50 ptas.
- Cuba y Puerto Rico id. 2 "
- Extranger id. 2'50 "

NOTA—Tota reclamació podrá dirigirse á la Administració y Redacció del periódich, carrer de Sant Pau, n.º 56. LITOGRAFIA DE RIBERA Y ESTANY.

Lit. Barcelonesa, S. Pau, 56.—Barña.